

Rolnummer : 21
Arrest nr. 21 van 25 juni 1986

In zake : de prejudiciële vraag gesteld door het Hof van Cassatie bij arrest van 6 mei 1985 in de zaak van POLLEUNIS Odilon tegen de N.V. BRAGARD.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit :

de heren voorzitters J. DELVA en E. GUTT, de heren rechters W. CALEWAERT, F. DEBAEDTS, L. DE GREVE, D. ANDRE en M. MELCHIOR,
en de heer griffier L. POTOMS,

onder voorzitterschap van de heer J. DELVA,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. DE FEITEN EN DE VOORAFGAANDE RECHTSPLEGING

Krachtens een in het Frans gestelde arbeidsovereenkomst van 24 juli 1978 treedt de heer POLLEUNIS Odilon, wonende te 3800 Sint-Truiden, als handelsvertegenwoordiger in dienst van de N.V. BRAGARD, met maatschappelijke zetel te 6700 Aarlen. Hij had als verkoopssector de provincie Limburg, met inbegrip van de gemeenten Moelingen, 's Gravenvoeren, Leuven, Remersdaal, Sint-Pieters Voeren en Sint-Martens Voeren. Bij een in het Frans gestelde aangetekende brief van 29 februari 1980 is de eiser om dringende reden op staande voet ontslagen.

Op 24 november 1980 dagvaardt de heer POLLEUNIS de N.V. BRAGARD voor de Arbeidsrechtbank van Hasselt tot het bekomen van een opzeggingsvergoeding, een uitwinningsvergoeding en een eindejaarspremie. Eiser laat o.m. gelden dat de brief houdende kennisgeving van dringende reden voor de beëindiging van de arbeidsovereenkomst van 29 februari 1980, niet als dusdanig kan gelden, vermits het stuk in de Franse taal is gesteld en bijgevolg nietig is krachtens artikel 10 van het decreet van 19 juli 1973 van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap, daar verzoeker in het Nederlandse taalgebied was tewerkgesteld en gedaagde aldus op straffe van nietigheid met toepassing van artikel 1 de Nederlandse taal diende te gebruiken.

Bij vonnis van 11 oktober 1982 sluit de Eerste Kamer van de Arbeidsrechtbank van Hasselt zich aan bij de stelling van de eiser.

De N.V. BRAGARD stelt op 10 december 1982 hoger beroep in tegen dit vonnis. Bij arrest van 15 mei 1984 oordeelt de Eerste Kamer van het Arbeidshof te Antwerpen, Afdeling Hasselt, dat het taaldecreet van 19 juli 1973 niet toepasselijk is in geval de exploitatiezetel van de werkgever buiten het Nederlandse taalgebied gevestigd is, terwijl de activiteit van de werknemer niet is beperkt tot het aan de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad onderworpen gebied, ook al worden de prestaties hoofdzakelijk in dat gebied geleverd. Het ontslag om dringende redenen van 29 februari 1980 kon derhalve op basis van de door de eerste rechter aangenomen grond niet nietig worden verklaard. Het Arbeidshof, rekening houdend met de in het Frans gestelde brieven, acht de dringende reden bewezen, en kent aan geïntimeerde alleen een eindejaarspremie toe.

De heer POLLEUNIS Odilon stelde op 5 november 1984 Cassatieberoep in tegen het arrest.

Het Hof van Cassatie, derde Kamer, oordeelt in zijn arrest uitgesproken op 6 mei 1985, dat het arrest van het Arbeidshof uitspraak doet over een conflict tussen het decreet van 19 juli 1973 en de bestuurstaalwet, conflict dat krachtens artikel 107ter van de Grondwet wordt geregeld door het Arbitragehof. Naar artikel 15, § 1, a, van de wet van 28 juni 1983 houdende de inrichting, de bevoegdheid en de werking van het Arbitragehof, houdt een conflict tussen een wet en een decreet een schending in van de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten.

Het Hof van Cassatie beslist aan het Arbitragehof volgende prejudiciële vraag te stellen :

"Worden de regels in artikel 59bis, §§ 3, 3, en 4, tweede lid, van de Grondwet gesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat en de Gemeenschappen geschonden door :

1° het decreet van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen, in zoverre dit toepasselijk is op de natuurlijke personen en rechtspersonen die geen exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied hebben, ten aanzien van hun personeelsleden die tewerkgesteld zijn in het Nederlandse taalgebied met inbegrip van gemeenten die aan een ander taalgebied palen en waar de wet het gebruik van een andere taal dan het Nederlands voorschrijft of toelaat;

2° artikel 52 van de wetten betreffende het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966 in zoverre dit artikel toepasselijk is op private nijverheids-, handels- en financiebedrijven waarvan de exploitatiezetel in het Franse taalgebied is gevestigd, ten aanzien van hun personeelsleden die tewerkgesteld zijn in het Nederlands taalgebied met inbegrip van gemeenten die aan een ander taalgebied palen en waar de wet het gebruik van een andere taal dan het Nederlands voorschrijft of toelaat."

II. DE RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

De prejudiciële vraag is bij het Hof aanhangig gemaakt door indiening van een expeditie van voormeld arrest, ter griffie ontvangen op 20 mei 1985, conform artikel 16 van de wet van 28 juni 1983 houdende de inrichting, de bevoegdheid en de werking van het Arbitragehof.

Bij beschikking van 20 mei 1985 heeft de voorzitter in functie de leden van de zetel van het Hof aangewezen conform de artikelen 46, § 1, 48 en 49 van de organieke wet van 28 juni 1983.

Het bij artikel 58 van de organieke wet van 28 juni 1983 voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 24 augustus 1985.

De bij de artikelen 60 en 113 van de organieke wet voorgeschreven kennisgevingen zijn gedaan bij aangetekende brieven ter post afgegeven op 23 augustus 1985 en aan de geadresseerden bezorgd op 26 en 27 augustus 1985.

De heer Odilon POLLEUNIS heeft op 11 september 1985 ter griffie van het Hof een conclusie neergelegd.

Hebben een memorie ingediend :

- de Vlaamse Executieve, op 18 september 1985;
- de N.V. BRAGARD, op 23 september 1985;
- de Executieve van de Franse Gemeenschap, op 24 september 1985;
- de Executieve van het Waalse Gewest, op 25 september 1985.

Bij beschikkingen van 9 januari 1986 en 14 mei 1986 is de termijn waarbinnen het arrest dient te worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 20 mei 1986 en 20 november 1986. Bij beschikking van 28 mei 1986 heeft het Hof beslist dat de zaak in staat is en de dag van de terechtzitting bepaald op 19 juni 1986. Van deze beschikking is aan de partijen kennis gegeven en van de datum van de terechtzitting zijn hun advocaten in kennis gesteld bij aangetekende brieven ter post afgegeven op 29 mei 1986 en aan de geadresseerden bezorgd op 30 mei 1986 en op 2 en 3 juni 1986. Ter terechtzitting van 19 juni 1986 :

- zijn verschenen :

Mr. Ch. DE BORMAN, advocaat bij de balie te Luik, voor de N.V. BRAGARD, rue de Viville 15, 6700 Arlon;

Mr. P. VAN ORSHOVEN, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Executieve, Jozef II-straat 30, 1040 Brussel;

Mr. P. LEGROS en Mr. S. MOUREAUX, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Executieve van de Franse Gemeenschap, Kunstlaan 19 AD, 1040 Brussel;

Mr. V. THIRY, advocaat bij de balie te Luik, voor de Executieve van het Waalse Gewest, Kunstlaan 19 H, 1040 Brussel;

- hebben de heren rechters CALEWAERT en ANDRE verslag uitgebracht

- zijn Mrs LEGROS, MOUREAUX, VAN ORSHOVEN, DE BORMAN en THIRY gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 52 en volgende van de organieke wet van 28 juni 1983, die betrekking hebben op het gebruik van talen voor het Arbitragehof.

III. IN RECHTE

A.1. De Executieve van de Franse Gemeenschap heeft op de terechtzitting van 19 juni 1986 verklaard af te zien van de in haar memorie ontwikkelde argumenten en verwijst naar de rechtspraak van het Hof.

A.2. De Vlaamse Executieve heeft op de terechtzitting van 19 juni 1986 verklaard af te zien van

de in haar memorie ontwikkelde argumenten met betrekking tot het decreet van 19 juli 1973 en verwijst voor het overige naar de rechtspraak van het Hof.

A.3. De N.V. BRAGARD stelt vast dat het Hof het hangende bevoegdheidsgeschil reeds in andere arresten definitief heeft beslecht en dat in feite het Arbeidshof te Antwerpen, Afdeling Hasselt, destijds een juiste beslissing heeft genomen.

A.4. De Executieve van het Waalse Gewest sluit zich aan bij het standpunt van de Executieve van de Franse Gemeenschap.

A.5. De heer POLLEUNIS is in zijn memorie van oordeel dat het decreet van 19 juli 1973 niet indruist tegen de Grondwet en in casu van toepassing is.

Over het decreet van 19 juli 1973

B.1.a. Het decreet van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap van 19 juli 1973 regelt het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede voor de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

B.1.b. Bij arrest van 30 januari 1986 heeft het Hof uitspraak gedaan over een beroep tot vernietiging van het decreet van 19 juli 1973, ingesteld door de Franse Gemeenschapsexecutieve. Het Hof heeft bij dat arrest onder meer geoordeeld dat in artikel 1, eerste lid, van het decreet de woorden "of die personeel in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen" dienden te worden vernietigd wegens schending van de regels die door artikel 59bis, § 3 en § 4, van de Grondwet zijn vastgesteld m.b.t. de materiële en de territoriale bevoegdheid van de Gemeenschapsraden.

B.1.c. Op grond van artikel 7, § 1, van de organieke wet van 28 juni 1983 hebben de door het Hof gewezen vernietigingsarresten een absoluut gezag van het gewijsde vanaf hun bekendmaking in het Belgisch Staatsblad. De vernietiging heeft bovendien terugwerkende kracht, zodat de vernietigde norm of het vernietigde gedeelte van de norm geacht wordt nooit te hebben bestaan.

Hieruit volgt dat het gedeelte van de prejudiciële vraag dat betrekking heeft op het decreet van 19 juli 1973 zonder voorwerp blijkt te zijn.

Over de gecoördineerde wetten

B.2.a. Sinds de inwerkingtreding van artikel 59bis van de Grondwet zijn de gecoördineerde wetten op het taalgebruik in bestuurszaken van kracht gebleven of blijven van kracht :

- enerzijds in het Franse en in het Nederlandse taalgebied, met uitzondering van de in artikel 59bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet beoogde gemeenten, diensten en instellingen, zolang ze niet door decreten waren vervangen;

- anderzijds in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, het Duitse taalgebied, en de in artikel 59bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet beoogde gemeenten, diensten en instellingen, zolang ze niet door nieuwe nationale wetten worden vervangen.

Immers, de Gemeenschapsraden regelen, met uitsluiting van de nationale wetgever, ieder wat hem

betreft, de materies van artikel 59bis, § 3, van de Grondwet, voor hun territoriaal bevoegdheidsgebied als bepaald door artikel 59bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet; de nationale wetgever oefent dezelfde materiële bevoegdheid uit in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, het Duitse taalgebied en voor de in artikel 59bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet beoogde gemeenten, diensten en instellingen die niet onder de bevoegdheidssfeer van de decretale wetgever ressorteren.

B.2.b. Het Hof is niet bevoegd om te oordelen of de Grondwet, voor de inwerkingtreding van artikel 59bis ervan, aan de nationale wetgever de mogelijkheid bood om het taalgebruik in de sociale betrekkingen te regelen. Toen was er immers slechts één wetgever; de bevoegdheid van het Hof hangt in wezen samen met de grondwettelijke grenzen van de respectieve bevoegdheden van verscheidene wetgevers.

B.2.c. Sedert de inwerkingtreding van artikel 59bis, heeft de nationale wetgever, binnen de perken van zijn residuaire territoriale bevoegdheid, dezelfde materiële bevoegdheid om het taalgebruik in sociale aangelegenheden te regelen als de Franse en de Vlaamse Gemeenschap binnen hun onderscheiden territoriale grenzen.

De nationale wetgever overschrijdt zijn bevoegdheid niet, noch in zoverre het criterium van de exploitatiezetel van de werkgever wordt gehanteerd in artikel 52 van de gecoördineerde wetten, noch in de materiële voorschriften die door die bepaling worden opgelegd.

Om deze redenen,

HET HOF,

uitspraak doende over de prejudiciële vraag,

zegt voor recht :

1. Ten gevolge van het arrest van het Hof van 30 januari 1986 waarbij in artikel 1, eerste lid, van het decreet van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap van 19 juli 1973 "tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen" de woorden "of die personeel in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen" werden vernietigd, is de prejudiciële vraag zonder voorwerp in zoverre ze betrekking heeft op dit decreet.

2. Artikel 52 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, houdt geen schending in van de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 55 van de organieke wet van 28 juni 1983, op de openbare terechtzitting van 25 juni 1986.

De griffier,
L. POTOMS

De voorzitter,
J. DELVA